

Utlåtande

18.2.2016

VVTDno-2016-50

Inrikesministeriet
PB 26
00023 STATSRÅDET

hare@intermin.fi
maahanmuutto-osasto@intermin.fi

Referens: SMDno-2015-1539/SM049:00/2015

Diskrimineringsombudsmannens utlåtande om utkastet som gäller regeringens proposition om ändring av utlänningslagen

Vid inrikesministeriet har man sammanställt ett utkast till regeringens proposition om ändring av utlänningslagen. Syftet med propositionen är att skärpa kriterierna för familjeåterförening så att tryggad försörjning skulle förutsättas av både dem som åtnjuter internationellt skydd och finländska medborgare för att en ansökan ska kunna godkännas. Endast i de situationer där anknytningspersonen har beviljats asyl eller är en kvotflykting har en familjemedlem tre månader tid att lämna in en ansökan om uppehållstillstånd, utan hänsyn till försörjningskravet. Efter denna tid kräver en familjeåterförening för en person som beviljats asyl och en kvotflykting tryggad försörjning.

Alla ska åtnjuta skydd för familjeliv

Skyddet för familjeliv är en av de mest centrala mänskliga rättigheterna som har tryggats i många internationella konventioner. Också direktivet om familjeåterförening, som ligger till grund för den föreslagna lagändringen, har som mål att skydda familjelivet. Direktivet ger å andra sidan en möjlighet att sätta upp vissa villkor för familjeåterföreningar, till exempel ett krav på tryggad försörjning. I och med denna lagändring skulle dock kravet på tryggad försörjning bli så hårt, att

det de facto hindrar familjeåterföreningar och på detta sätt strider mot den huvudsakliga målsättningen i direktivet.

Enligt artikel 8 i europeiska människorättskonventionen har alla rätt att åtnjuta respekt för sitt privat- och familjeliv. Enligt Europeiska människorättsdomstolens praxis för avgöranden hindrar de internationella förpliktelserna inte att vissa krav sätts upp som förutsättningar för familjeåterföreningar så länge förutsättningarna inte de facto begränsar rätten till familjeåterförening. Förutsättningarna för ett uppehållstillstånd måste således vara proportionerliga och rimliga. De som har fått internationellt skydd sysselsätts ofta inom lågavlönade branscher till exempel som lokalvårdare. Den regeringsproposition som nu är under remissbehandling skulle i praktiken innebära att de som får internationellt skydd inte får åtnjuta skydd av familjelivet till fullo i fortsättningen. Den försörjningsnivå som krävs strider mot EMD:s tolkningspraxis och är orimlig.

Målet är att främja integreringen

Målsättningarna i propositionen framstår som kontroversiella. Genom de föreslagna lagändringarna vill man främja och effektivisera integreringen bland dem som fått ett positivt beslut om uppehållstillstånd, men å andra sidan försvåra familjeåterföreningar.

Diskrimineringsombudsmannen instämmer i att arbetslivet effektivt bidrar till integreringen. Å andra sidan är dock familjen onekligen en central faktor i människornas integrering och allmänna välbefinnande. Ett långvarigt allvarligt bekymmer och separation från familjen kan leda till förlorad arbetsförmåga. I och med lagändringen skulle inkomstgränserna som förutsätts för en familjeåterförening bli så höga att de nästan är ouppnåeliga. Orealistiska och ouppnåeliga inkomstgränser uppmuntrar inte heller till arbete och företagande, vilket står i konflikt med regeringens allmänna sysselsättningsplaner.

Barnets rättigheter måste beaktas

Enligt artikel 9 i konventionen om barnets rättigheter har ett barn rätt att leva med sina föräldrar. Enligt propositionen skulle försörjningskravet vara en förutsättning för uppehållstillstånd även i det fall att anknytningspersonen är ett barn som ensamt rest in i landet. Det torde vara självklart att barn som går i skola inte i någon situation kan förvärva den försörjning som krävs för en familjeåterförening.

Lagstiftningen om familjeåterförening skärptes senast 2010 och 2012. Dessa skärpningar har i väsentlig grad försvårat familjeåterföreningar i synnerhet då det gäller barn som inte har någon vårdnadshavare. År 2013 beviljades en vårdnadshavare för en minderårig uppehållstillstånd på grund av familjeband. År 2014 beviljades 10 tillstånd och i fjol fem. År 2013 sökte 156 minderåriga asyl. Följande år fanns det 196 sökande och 2015 mer än 3 000 sökande. Statistiken stöder inte påståendet om att lättheten av en familjeåterförening vore en attraktionsfaktor då det gäller minderåriga som söker internationellt skydd. Tvärtom ger de statistiska uppgifterna uppfattningen att antalet sökande ökat, även om en familjeåterförening inte lyckas. Avslag på familjeåterförening

innebär dock då det gäller minderåriga att ansvaret för barn utan vårdnadshavare faller på barnskyddet, och barnen behöver omfattande och dyra stödåtgärder.

De samhälleliga och ekonomiska konsekvenserna av propositionen har bedömts mycket bristfälligt och ytligt. I konsekvensbedömningen fattas till exempel kostnaderna för barnskyddets omfattande stödåtgärder för minderåriga som blir utan vårdnadshavare. Barn och ungdomar som lever utan sin familj kan löpa en verklig risk för utslagning och radikaliserings.

Konsekvenserna av propositionen för finländska medborgare

Lagändringen skulle försvåra en familjeåterförening för dem som får internationellt skydd och dessutom för finländska medborgare. Lagändringen försätter även rent allmänt familjerna i en olikvärdig ställning på basis av förmögenheten. En person som ansöker om inresa till Finland för sin make ska ha en nettoinkomst på minst 1 700 euro per månad. Enligt Statistikcentralens uppgifter har cirka hälften av de finländska vuxna en nettoinkomst som är lägre, och då skulle det vara omöjligt att ens få bara maken till Finland. Om propositionen godkänns, skulle den också kunna förhindra återresan till hemlandet för finländska medborgare som studerat eller arbetat utanför EU, om dessa bildat familj i vistelseslandet.

Finlands konkurrensposition försvagas då det gäller utbildade arbetstagare

Syftet med propositionen är att gallra attraktionsfaktorer enligt vilka Finland skulle framstå som en mer attraktiv flyttdestination än de övriga EU-länderna. Om lagändringen går igenom, kunde den även mer allmänt signalera om de finländska värdena samt inställningen till utlänningar och invandring. Orimligt höga inkomstgränser minskar kanske antalet attraktionsfaktorer, men å andra sidan också Finlands attraktivitet inom branscher där det råder an allvarlig brist på arbetskraft och arbetsrelaterad invandring är önskvärd. Enligt undersökningen är lättheten då det gäller familjeåterföreningar en viktig faktor när man konkurrerar om utbildad arbetskraft. I princip är Finland inte attraktivt jämfört med till exempel Storbritannien, Tyskland, Frankrike eller Sverige. Om lagändringen godkänns, försvagas Finlands konkurrensställning som destinationsland för utbildade arbetstagare ytterligare.

En familjeåterförening är en viktig kanal för laglig och kontrollerad invandring

Den mest centrala målsättningen i Sipiläs regerings program om invandring är att få kontroll över den okontrollerade flyttrörelsen och styra människorna till lagliga och säkra rutter.

Familjeåterföreningen är en av de viktigaste lagliga och kontrollerade invandringskanalerna. I denna regeringsproposition har den huvudsakliga målsättningen i invandringsprogrammet helt och hållet förbigåtts. Efter lagändringen är det klart att åtminstone en del av dem som väntar i avgångs- eller genomreseländer och som är familjemedlemmar till en person i Finland självständigt försöker ta sig till Finland. På detta sätt ökar den okontrollerade flyttströmmen som smugglare håller i gång.

Diskrimineringsombudsmannen understöder inte de föreslagna lagändringarna.

Diskrimineringsombudsmannen

Kirsi Pimiä

Överinspektör

Päivi Keskitalo